

არასრულწლოვნის მიმართ აღკვეთის ღონისძიების სახით პატიმრობის გამოყენება ქართული სისხლის სამართლის მიხედვით

ასოცირებული პროფესორი, სამართლი დოქ. *მორის შალიკაშვილი*, ივანე ჯავახიშვილის სახელობის თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტი

I. შესავალი

2015 წლის 12 ივნისს საქართველოს პარლამენტმა მიიღო არასრულწლოვანთა მართლმსაჯულების კოდექსი¹. ამკ-ის მნიშვნელობა მდგომარეობს შემდეგში: ამ კოდექსში ხაზი გაესვა არასრულწლოვანთა საუკეთესო ინტერესის პრიორიტეტულობას და აღდგენითი მართლმსაჯულების ღონისძიებების გამოყენების აუცილებლობას; განრიდება შესაძლებელი გახდა 21 წლამდე პირებისათვის და ა.შ. ამავდროულად, უკიდურეს ღონისძიებად, უკანასკნელ საშუალებად გამოცხადდა არასრულწლოვნის მიმართ პატიმრობის, თავისუფლების აღკვეთის გამოყენება.

ამკ-ის 64-ე მუხლი სწორედ არასრულწლოვანი ბრალდებულისათვის აღკვეთის ღონისძიების სახით პატიმრობის გამოყენების საკითხს ეხება. ამ ნორმის თანახმად, არასრულწლოვანს შეიძლება შეეფარდოს პატიმრობა, როგორც უკიდურესი ღონისძიება, თუ არსებობს შემდეგი გარემოებების ერთობლიობა: ა) სავარაუდოდ ჩადენილი დანაშაულისათვის სასჯელის სახით გათვალისწინებული თავისუფლების აღკვეთა; ბ) პატიმრობა ერთადერთი საშუალებაა, რომელიც უზრუნველყოფს, რომ თავიდან იქნეს აცილებული არასრულწლოვანი ბრალდებულის მიმალვა, მის მიერ მართლმსაჯულების განხორციელებისათვის ან მტკიცებულებების მოპოვებისათვის ხელის შეშლა ან ახალი დანაშაულის ჩადენა; გ) მიზანი, რომელსაც არასრულწლოვანი ბრალდებულის პატიმრობა ემსახურება, აღემატება მისი თავისუფლების ინტერესს.

საინტერესოა, არასრულწლოვანის საუკეთესო ინტერესის ჩრჩილში პატიმრობის შეფარდების საკითხის განხილვა.

II. პატიმრობა, როგორც უკიდურესი ღონისძიება

გაეროს ბავშვის უფლებათა კონვენციის 37-ე მუხლის „ბ“ ქვეპუნქტის მსგავსად, ამკ-ის 64 მუხლის პირველი ნაწილის ჩანაწერი, მიუთითებს, რომ არასრულწლოვანი ბრალდებულისათვის აღკვეთის ღონისძიებად პატიმრობის გამოყენება შესაძლებელია მხოლოდ „უკიდურეს ზომად“ და თუ სხვა ალტერნატიული ღონისძიებების გამოყენება შეუძლებელია მოზარდის პიროვნების, მისი კრიმინალური ენერჯის გამო და ვერ უზრუნველყოფს მის სათანადო ქცევას.

საერთაშორისო სტანდარტებით არასრულწლოვნების მიმართ პატიმრობის (თავისუფლების აღკვეთის) გამოყენება აკრძალული არ არის, თუმცა იგი უნდა გამოიყენებოდეს, როგორც უკიდურესი საშუალება.²

1. აღკვეთის ღონისძიების სახით პატიმრობის შეფარდების წინაპირობები

ა) დანაშაულისათვის თავისუფლების აღკვეთის გათვალისწინება

აღკვეთის ღონისძიების შეფარდების ეს კრიტერიუმი გულისხმობს, რომ იმ დანაშაულისათვის, რომელიც არასრულწლოვანმა სავარაუდოდ ჩაიდინა, სისხლის სამართლის კოდექსი უნდა ითვალისწინებდეს თავისუფლების აღკვეთას. სისხლის სამართლის კოდექსის კერძო ნაწილში ცოცხა ისეთი მუხლი, რომელთა დარღვევისთვისაც კანონმდებელი არ ითვალისწინებს თავისუფლების აღკვეთას, ხოლო ისეთ მუხლებზე, რომლებზეც თავისუფლების აღკვეთა არ არის გათვალისწინებული, ხდება

¹ არასრულწლოვანთა მართლმსაჯულების კოდექსი ტექსტში შემოკლებულია, როგორც ამკ.

² შალიკაშვილი, მორის/მიქანაძე, გივი, არასრულწლოვანთა მართლმსაჯულება, სახელმძღვანელო, მეორე გამოცემა, 2016, გვ. 83.

განრიდების ან განრიდების და მედიაციის გამოყენება. გაუმართლებელია დანაშაულის სიმძიმის გამო არასრულწლოვანი ბრალდებულის მიმალვის საფუძველის არგუმენტირებულობა,³ თუ კონკრეტული მტკიცებულებები არ არსებობს იმის თაობაზე, რომ მოზარდი, სასჯელის შიშის გამო დაემალება გამოძიებას (გავა ქვეყნიდან). ადამიანის უფლებათა სტრასბურგის სასამართლომ ცალსახად მიუთითა, რომ მხოლოდ იმ არგუმენტით პიროვნებისთვის პატიმრობის შეფარდება, რომ მან მძიმე ხასიათის დანაშაული ჩაიდინა, რომლისთვისაც მას თავისუფლების აღკვეთა შეიძლება მომავალში შეეფადროს, დაუშვებელია.⁴

ბ) არასრულწლოვანი ბრალდებულის მიმალვა, მტკიცებულებების მოპოვებისათვის ხელის შეშლა

არასრულწლოვანი ბრალდებულის მიმალვის საკითხის განხილვისას აუცილებელია მხედველობაში იქნეს მიღებული მოზარდების ქმედების ნაკლები კომპეტენცია (სანაცნობო, სამეგობრო წრე, რომელიც მას მიმალვაში დაეხმარება) და ფინანსური მდგომარეობა, რომელიც აუცილებელია მიმალვისათვის.⁵ გარდა ამისა, მოზარდს გარკვეული ღონისძიებები უნდა ჰქონდეს უკვე გატარებული მიმალვისათვის (მაგ., ფული ისესხა, პასპორტი გააკეთა, თვითმფრინავის ბილეთი იყიდა და ა.შ.), რაც დასტურდება შესაბამისი მტკიცებულებებით.⁶

უცხოელი მოზარდებისათვის, რომლებსაც არა აქვთ კონკრეტული საცხოვრებელი ადგილი/ოფიციალური მისამართი, პატიმრობის გამოყენება უფრო გამართლებულია, თუ გამოძიებით დამტკიცდა, რომ მის მიერ ქვეყნის დატოვების ალბათობა დიდია.⁷ განსხვავებული მიდგომე-

ბი გვაქვს ისეთი მოზარდის მიმართ, რომელიც უსახლკაროა. უსახლკარობა არ ნიშნავს დაპატიმრების საფუძველს. თუ გამოძიებელმა, სოციალურმა მუშაკმა ან სხვა პირმა იცის, რომ მიუხედავად მუდმივი საცხოვრებელი ადგილის არქონისა, მოზარდის პოვნა შესაძლებელია კონკრეტული ქალაქის კონკრეტულ უბანში, სადაც ის სისტემატურად იმყოფება და მისი ინფორმირება შესაძლებელია, ბრალდებულის მიმალვის საფრთხის გამოყენებით პირის პატიმრობაში აყვანა გაუმართლებელია.⁸

ამ მხრივ, საინტერესოა თბილისის სააპელაციო სასამართლოს საგამოძიებო კოლეგიის მოსამართლის – გიორგი მიროტაძის 2015 წლის 25 თებერვლის №1გ/178-15 განჩინება. მოცემულ განჩინებაში მოსამართლემ პირდაპირ მიუთითა, რომ „მიმალვის საფრთხე შეიძლება გონივრულად დადგინდეს ისეთ ფაქტორებზე მითითებით, როგორცაა ის, რომ პირს ადრეც უცდია კანონიერი სასჯელისათვის თავის არიდება, არსებობს მიმალვის გეგმის კონკრეტული ნიშნები ან სხვა გარემოებები და მხოლოდ მოსალოდნელი სასჯელის სიმკაცრეზე მითითება არ წარმოადგენს მიმალვის საფრთხის გამართლების საშუალებას.“

არასრულწლოვანი ბრალდებულის მიერ მართლმსაჯულების განხორციელებისათვის ან მტკიცებულებების მოპოვებისათვის ხელის შეშლა გერმანულ პრაქტიკაში ყველაზე იშვიათი,⁹ ხოლო არასრულწლოვანი ბრალდებულის მიმალვა კი ყველაზე ხშირი (2006 წელს 93%) პატიმრობის საფუძველია,¹⁰ ვინაიდან მოზარდები თავიანთი სოციალური მდგომარეობით და პიროვნული განვითარებით ზიანს ვერ აყენებენ მართლმსაჯულებას.

გ) არასრულწლოვანი ბრალდებულის მიერ ახალი დანაშაულის ჩადენა

არასრულწლოვანთა დანაშაული ხასიათდება როგორც ნორმალური, ყველა დროში გავრცელებული (ubiquität) და ეპიზოდური.

³ Diemer, Herbert/Schatz, Holger/Sonnen, Bernd-Rüdeger, Jugendgerichtsgesetz, Kommentar, 6. Aufl. 2011, S. 564.

⁴ ხაინდრავა, ნინო/ბოხაშვილი, ბესარიონ/ხიდაშელი, თინათინ, წინასწარი პატიმრობის შეფარდებასთან დაკავშირებული ადამიანის უფლებათა სასამართლოს ანალიზი, 2010, გვ. 46.

⁵ Diemer, Herbert/Schatz, Holger/Sonnen, Bernd-Rüdeger, Jugendgerichtsgesetz, Kommentar, 6. Aufl. 2011, S. 564.

⁶ Diemer, Herbert/Schatz, Holger/Sonnen, Bernd-Rüdeger, Jugendgerichtsgesetz, Kommentar, 6. Aufl. 2011, S. 564.

⁷ Meier, Bernd-Dieter/Rössner, Dieter/Trüg, Gerson/Wulf, Rüdiger, Jugendgerichtsgesetz, Handkommentar, 2. Aufl. 2014, S. 706.

⁸ Meier, Bernd-Dieter/Rössner, Dieter/Trüg, Gerson/Wulf, Rüdiger, Jugendgerichtsgesetz, Handkommentar, 2. Aufl. 2014, S. 707.

⁹ Meier, Bernd-Dieter/Rössner, Dieter/Trüg, Gerson/Wulf, Rüdiger, Jugendgerichtsgesetz, Handkommentar, 2. Aufl. 2014, S. 710.

¹⁰ Ostendorf, Heribert, Jugendgerichtsgesetzkommentar, 8. Aufl. 2009, S. 426.

არასრულწლოვანთა დანაშაულის ეპიზოდურ-რი ხასიათი გულისხმობს, რომ მოზარდების დიდი ნაწილი პოლიციის, გამოძიების მიერ დანაშაულის გამოვლენის, გახსნის შემდეგ თავს ანებებს დანაშაულის ჩადენას.¹¹ შესაბამისად, ალბათობა იმის, რომ მოზარდმა, რომლის მიმართ სისხლისსამართლებრივი დევნა ხორციელდება, კვლავ ჩაიდინოს დანაშაული შედარებით მცირეა. პატიმრობის გამოყენების დროს აუცილებელია არსებობდეს მოზარდის მიერ დანაშაულის ჩადენის, უკანონო საქმიანობის გაგრძელების რეალური საფრთხე.¹²

დ) არასრულწლოვნის ინტერესის

უპრატესობა

ამკ-ის 64-ე მუხლის ჩანაწერი – მიზანი, რომელსაც არასრულწლოვანი ბრალდებულის პატიმრობა ემსახურება, აღემატება მისი თავისუფლების ინტერესს – შესაძლებელია ორგვარად იქნეს გაგებული: 1) თანაფარდობის პრინციპის შესაბამისად, უნდა დადგინდეს, რომ არასრულწლოვანი ბრალდებულის პატიმრობა მოცემულ მომენტში უფრო დიდი უპირატესობით სარგებლობს თავად ბრალდებულისთვის, ვიდრე თავისუფლებაში მისი დარჩენა. აღნიშნული საკითხი ცოტა გაუგებარია, რადგან კანონმდებელი ცდილობს ერთმანეთს შეადაროს ადამიანისათვის მნიშვნელოვანი ორი ფასეულება/ღირებულება: პატიმრობა და თავისუფლება. რა თქმა უნდა, თავისუფლების პატიმრობასთან შედარება შეუძლებელია, ვინაიდან თავისუფლება არის ადამიანის მნიშვნელოვანი მდგომარეობა, რომელსაც იგი ყოველთვის ესწრაფვის;¹³ 2) პატიმრობამ არ უნდა გამოიწვიოს იმაზე მეტი ზიანი, რასაც შეეძლო მისთვის თავისუფლებაში ყოფნას გამოეწვია. ამ მხრივ უნდა აღინიშნოს, რომ პატიმრობა არის ისეთი შოკისმომგვრელი და თავზარდამცემი, რომ ყოველთვის უარყოფითად მოქმედებს მოზარდის ფსიქიკაზე.

მოზარდები მძიმედ განიცდიან მათთვის სანდო, ნაცნობი სოციალური გარემოსაგან მოწყვეტას.¹⁴ დაპატიმრება მძიმე დეპრესიას იწვევს მათში, რაც საკმაოდ უშლის ხელს მათ სულიერ განვითარებას (იწვევს გრძელვადიან სულიერ, სოციალურ და პიროვნულ პრობლემებს).¹⁵ მოზარდების სულიერი მდგომარეობის შესაბამისად მაღალია სუიციდის და აგრესიის რისკი.¹⁶

შესაბამისად, არ შეიძლება პატიმრობა არასრულწლოვანის ინტერესს ემსახურებოდეს გარდა გამონაკლისი შემთხვევებისა, რომელსაც მოსამართლის მხრიდან სათანადო შესწავლა და შეფასება სჭირდება.

2. არასრულწლოვანი ბრალდებულის ციხეში მოთავსება

მნიშვნელოვანია, რომ არასრულწლოვანი ბრალდებულის, რომელსაც აღკვეთის ღონისძიებად შერჩეული აქვს პატიმრობა, მოთავსდეს სრულწლოვანი ბრალდებულებისაგან და არასრულწლოვანი მსჯავრდებულებისაგან განცალკევებით. ზემოაღნიშნული აუცილებელია არასრულწლოვანთა მართლმსაჯულების განხორციელების საერთაშორისო სტანდარტის უზრუნველსაყოფად. ამკ-ის 79-ე მუხლი პირდაპირ მიუთითებს, რომ არასრულწლოვანი ბრალდებულის, რომლის მიმართაც აღკვეთის ღონისძიების სახით პატიმრობა იქნა გამოყენებული, თავსდება პატიმრობის დაწესებულების არასრულწლოვანთა განყოფილებაში.

როგორც გაეროს ბავშვთა უფლებათა კონვენციის 37-ე მუხლის გ) ქვეპუნქტი, ასევე „პეკინის წესების“ C-29 წესი, შესაძლებელს ხდიან არასრულწლოვანი და სრულწლოვანი პირების ერთად მოთავსებას, მაგრამ მხოლოდ ბავშვის ინტერესების გათ-

¹¹ შალიკაშვილი, მორის/მიქანაძე, გივი, არასრულწლოვანთა მართლმსაჯულება, სახელმძღვანელო, მეორე გამოცემა, 2016, გვ. 17.

¹² საქართველოს საკონსტიტუციო სასამართლოს 2015 წლის 15 სექტემბრის გადაწყვეტილება #3/2/646, II-62.

¹³ გერმანიაში ციხიდან ისე გაქცევა, რასაც არ მოჰყოლია ვინმეს ან რაიმეს დაზიანება არ ითვლება აკრძალვად. გერმანიის სს კოდექსი არ სჯის ასეთი ქმედებისათვის პატიმარს, *Laubenthal, Klaus, Strafvollzug*, 6. Aufl. 2011, S. 445, 446.

¹⁴ *Diemer, Herbert/Schatz, Holger/Sonnen, Bernd-Rüdeger, Jugendgerichtsgesetz, Kommentar*, 6. Aufl. 2011, S. 562.

¹⁵ *Schaffstein, Friedrich/Beulke, Werner/Swoboda, Sabine, Jugendstrafrecht. Eine systematische Darstellung*, 15. Aufl. 2014, S. 585, 586; შალიკაშვილი, მორის/მიქანაძე, გივი/ხასია, მაია, სასჯელაღსრულების სამართალი, 2014, გვ. 473.

¹⁶ *Diemer, Herbert/Schatz, Holger/Sonnen, Bernd-Rüdeger, Jugendgerichtsgesetz, Kommentar*, 6. Aufl. 2011, S. 563; შალიკაშვილი, მორის, ძალადობის კრიმინოლოგია, 2012, გვ. 155.

ვალისწინებით, და თუ ეს სასარგებლო იქნება მისი განვითარებისათვის.¹⁷

არასრულწლოვანი და სრულწლოვანი ბრალდებულების განცალკევებით მოთავსება აუცილებელი პირობაა იმისათვის, რომ მოზარდზე უარყოფითი გავლენა არ იქონიოს სრულწლოვანმა „კრიმინალურმა ავტორიტეტმა“¹⁸ და არ მოხდეს მასში კრიმინალური მენტალობის ჩამოყალიბება და/ან გაძლიერება. მამრობითი სქესის არასრულწლოვანი და სრულწლოვანი პატიმრების ერთად მოთავსება სტრასბურგის ადამიანის უფლებათა ევროპულმა სასამართლომ საქმეში, *გუვეჩი (Okaty Guvec) თურქეთის წინააღმდეგ*,¹⁹ მიიჩნია ადამიანის უფლებათა და ძირითად თავისუფლებათა ევროპული კონვენციის მესამე მუხლის დარღვევად.

ამკ-ის 64-ე მუხლი არასრულწლოვანი ბრალდებულის პატიმრობის საერთო ვადად განსაზღვრავს 6 თვეს. ამავე 64-ე მუხლის თანახმად, წინასასამართლო სხდომამდე პატიმრობის საერთო ვადა არ უნდა აღემატებოდეს მისი დაკავებიდან 40 დღეს. ამ ვადის გასვლის შემდეგ არასრულწლოვანი ბრალდებული უნდა გათავისუფლდეს პატიმრობიდან. თუ აღნიშნულ ვადაში წინასასამართლო სხდომა ვერ ჩატარდა, გარდა ამისა, მოსამართლე ვალდებულია პირველივე წინასასამართლო სხდომაზე თავისი ინიციატივით განიხილოს პატიმრობის ძალაში დატოვების აუცილებლობის საკითხი, მიუხედავად იმისა, დააყენა თუ არა მხარემ შუამდგომლობა პატიმრობის შეცვლის ან გაუქმების შესახებ. ამის შემდეგ, მოსამართლე ვალდებულია თავისი ინიციატივით, ყოველ 20 დღეში ერთხელ მაინც განიხილოს პატიმრობის ძალაში დატოვების აუცილებლობის საკითხი. პატიმრობის გაგრძელების, შეცვლის ან გაუქმების საკითხის განხილვისას მტკიცების ტვირთი ბრალდების მხარეს ეკისრება.

პატიმრობაში მყოფი არასრულწლოვანი ბრალდებულისათვის გონივრულ ვადაში სასამართლოს გამართვის საკითხი ადამიანის უფლებათა სასამართლოს მიერ განხილულ საქმეზე მკაფიოდ

დადასტურდა. ადამიანის უფლებათა სასამართლომ საქმეში *ასენოვი ბულგარეთის წინააღმდეგ (Assenov v. Bulgaria 24760/94 28.10. 1998)* სახელმწიფოს მოუწოდა მეტი გულმოდგინებისაკენ არასრულწლოვნის გონივრულ ვადაში წარდგენის უზრუნველსაყოფად.²⁰

იმისათვის, რომ არასრულწლოვანი ბრალდებულის მიმართ არ დაირღვეს საერთაშორისო (ჰავანის ნესი 18) ნესები და უდანაშაულობის პრეზუმფცია, სახელმწიფო ვალდებულია:²¹ უზრუნველყოს არასრულწლოვანი ადვოკატთან რეგულარული შეხვედრებით; პატიმრობის მოხდის დროს ჰქონდეს ანაზღაურებადი სამუშაო, განათლების გაგრძელების ან პროფესიული განათლების მიღების შესაძლებლობა; ისარგებლოს მისთვის საჭირო ნივთებით დასვენების და რეკრეაციისათვის, თუ ეს არ ეწინააღმდეგება პატიმრობის მოხდას.

თბილისის სააპელაციო სასამართლოს ზემოაღნიშნულ №1გ/178-15 განჩინებაში, მოსამართლე მოუწოდებს სახელმწიფო მართლმსაჯულების ორგანოებს (სასამართლოს და პროკურატურას) პოზიტიური როლი ითამაშონ არასრულწლოვანი დამნაშავე პირების ხელახალი აღზრდის და მათი რესოციალიზაციის საკითხში. შესაბამისად, მოსამართლე მიროტაძე მნიშვნელოვანად მიიჩნევს, რომ არასრულწლოვნის მიმართ აღკვეთის ღონისძიების გამოყენება და მისი კონკრეტული ფორმის შერჩევა მოხდეს განსაკუთრებული სიფრთხილით. გამოყენებული იყოს არასრულწლოვნის პიროვნებისა და ჩადენილი ქმედების თანაზომიერი (პროპორციული) აღკვეთის ის ღონისძიება, რომელიც მომავალში სათანადოდ აღზრდისა და მისი (არასრულწლოვნის) საზოგადოების ღირსეულ წევრად ჩამოყალიბების შესაძლებლობას უზრუნველყოფს.

3. არასრულწლოვნის ინდივიდუალური შეფასების ანგარიში

ამკ-ის 27-ე მუხლი კონკრეტულად არ უთითებს მოსამართლის მიერ აღკვეთის ღონისძიების

¹⁷ *ბოხაშვილი ირინე, ბენიძე მელიტონ*, არასრულწლოვანთა მართლმსაჯულების საკითხები, სამართლის ჟურნალი №2, 2009, 45, 46; *ჰამილტონი, ქეროლინ*, არასრულწლოვანთა მართლმსაჯულების საკანონმდებლო რეფორმის სახელმძღვანელო მითითებები, 2011, გვ. 80.

¹⁸ *Streng, Franz*, *Jugendstrafrecht*, 2. Aufl. 2008, S. 86, 248.

¹⁹ იხ. <http://www.unhcr.org/refworld/pdfid/497d817c2.pdf> (ჩამოტვირთვის თარიღია 19.07.2016).

²⁰ *მაკბრაიდი, ჯერემი*, დამიანის უფლებები და სისხლის სამართალი. ადამიანის უფლებათა ევროპული სასამართლოს პრეცედენტული სამართალი, 2013, გვ. 282.

²¹ *ჰამილტონი, ქეროლინ*, არასრულწლოვანთა მართლმსაჯულების საკანონმდებლო რეფორმის სახელმძღვანელო მითითებები, 2011, გვ. 79.

შეფარდების დროს არასრულწლოვნის ინდივიდუალური შეფასების ანგარიშის გაცნობის და გამოყენების აუცილებლობის თაობაზე, თუმცა ამავე მუხლის მე-8 ნაწილი პირდაპირ საუბრობს არასრულწლოვნის ინდივიდუალური შეფასების ანგარიშის საჭიროებისამებრ გათვალისწინების თაობაზე. იმის გათვალისწინებით, რომ სტრასბურგის ადამიანის უფლებათა ევროპულმა სასამართლომ კონვენციის მე-5 მუხლის მესამე პუნქტის ერთმნიშვნელოვან მოთხოვნად მიიჩნია პატიმრობის შეფარდებისას ბრალდებულის ინდივიდუალური გარემოებების გათვალისწინების აუცილებლობა,²² ამკ-ის 27-ე მუხლის ჩანაწერი არასრულწლოვნის ინდივიდუალური შეფასების ანგარიშის საჭიროებისამებრ მოთხოვნის თაობაზე, დაბალი სტანდარტის მატარებლად შეიძლება ჩაითვალოს და საჭირო იყოს მხოლოდ მას შემდეგ პატიმრობის შეფარდების გადანყვეტილების მიღება, როდესაც მოსამართლე არასრულწლოვნის ინდივიდუალური შეფასების ანგარიშს გაეცნობა. შესაბამისად, მოსამართლემ არა საჭიროებისამებრ, არამედ ყოველთვის უნდა მოითხოვოს არასრულწლოვნის ინდივიდუალური შეფასების ანგარიში, თუ არასრულწლოვნის მიმართ პატიმრობის შეფარდება არის მოთხოვნილი.

III. დასკვნა

ზოგადად, უნდა აღინიშნოს, რომ პატიმრობა/თავისუფლების აღკვეთა არასრულწლოვნის პიროვნებაზე უარყოფითად მოქმედებს და დაპატიმრებით გამოწვეული შოკი ხანგრძლივად აზიანებს მის ფსიქიკას.²³

აღკვეთის ღონისძიების სახით წინასწარი პატიმრობის გამოყენება დემოკრატიულ საზოგადოებაში შესაძლებელია, თუ არსებობს საფრთხე, რომ ბრალდებული შეიძლება მიიმალოს, განადგურდეს მტკიცებულებები (მოხდეს მოწმეზე ზენოლა) და ახალი დანაშაული იქნეს ჩადენილი.²⁴ ამკ-ის 64-ე

მუხლის პირველი ნაწილის „ა“ ქვეპუნქტის ჩანაწერი „სავარაუდოდ ჩადენილი დანაშაულისათვის სასჯელის სახით გათვალისწინებული თავისუფლების აღკვეთა“ – უნდა შეფასდეს არასრულწლოვნის ქვეშაირი ინტერესის გათვალისწინების დაბალ სტანდარტად, რომელსაც არ იზიარებს ცივილიზებული, დემოკრატიული სამყარო.

პატიმრობის ღონისძიების გამოყენება უნდა მოხდეს, მხოლოდ უკიდურეს შემთხვევაში, ვინაიდან, ვერ გამოირიცხება როგორც სამართალდამცავი ორგანოების მხრიდან უფლებების ბოროტად გამოყენება,²⁵ ასევე მოზარდის დაპატიმრებით და შესაბამისად, მისი ციხეში ყოფნის პერიოდიდან წარმოშობილი პიროვნული პრობლემები.²⁶

²² *ხაინდრავა, ნათია/ბოხაშვილი, ბესარიონ/ხიდაშელი, თინათინ*, წინასწარი პატიმრობის შეფარდებასთან დაკავშირებული ადამიანის უფლებათა სასამართლოს ანალიზი, 2010, გვ. 67.

²³ *Schleicher, Hans*, Jugend- und Familienrecht, Ein Studienbuch, 14. Aufl. 2014, S. 142.

²⁴ საქართველოს საკონსტიტუციო სასამართლოს 2015 წლის 15 სექტემბრის გადანყვეტილება #3/2/646, II-53.

²⁵ საქართველოს საკონსტიტუციო სასამართლოს 2015 წლის 15 სექტემბრის გადანყვეტილება #3/2/646, II-4.

²⁶ *შალიკაშვილი, მორის*, ალტერნატიული სასჯელების კვლევა საქართველოში, მზია ლეკვეიშვილის 85 წლის საიუბილეო კრებული, 2014, გვ. 99.